

Наукова економічна організація «Перспектива»

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ
РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

21-22 жовтня 2016 року

м. Дніпро

УДК 339.97(063)
ББК 65.88я43
С 76

Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 21-22 жовтня 2016 р.). – Дніпро: НО «Перспектива», 2016. – 108 с.

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин». Розглядаються загальні питання економічної теорії, фінансів та страхування, банківської справи, міжнародної економіки, менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності.

Призначений для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

УДК 339.97(063)
ББК 65.88я43
С 76

**Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників.
У збірнику максимально точно відображається орфографія і пунктуація,
запропонована учасниками.**

СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

АНАЛІЗ УМОВ РЕФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ ДЛЯ ЙОГО СУБ'ЄКТІВ

КОЛЄСНІЧЕНКО А. С.

асистент кафедри економічного аналізу та обліку

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

Електроенергетика виступає однією з базових галузей економіки кожної держави. Цей факт обумовлює значущість чутливості процесів і складових, до яких належить й національний електроенергетичний ринок, в контексті збереження енергетичної безпеки та соціально-економічного розвитку країни.

З моменту набуття незалежності енергетичний сектор України не зазнав суттєвих змін, що призвело до його монополізації, обумовило неефективне використання первинних ресурсів, посилене низькою прогнозованістю й волатильністю цін на них і всього енергоринку в цілому, та загостило питання енергетичної залежності.

Сучасна енергетична реформа має на меті створити ефективний та конкурентний ринок і запобігти розгорненню корупційних механізмів. Ці фактори відіграють вирішальне значення для стабільного розвитку української економіки, національної безпеки та сприяння макроекономічному зростанню, удосконаленню бізнес-середовища та виведення зовнішніх партнерських відносин у галузі електроенергетики на якісно новий рівень.

«Енергетичний кошик» України формується з наступних складових: близько 62% припадає на теплову енергетику, майже 21% виробляється гідроелектростанціями та каскадами ГЕС, атомна енергія забезпечує 16% всієї генерації, менше 1% становить частка альтернативних джерел енергії.

Динаміка потужності українських електростанцій представлена на рис. 1.

Найбільша питома вага у структурі потужності національних електростанцій належить ТЕС і АЕС. При цьому, протягом січня-жовтня 2015 року в Україні вироблено майже 129 млрд кВт*год електроенергії, що на 20,2 млрд, або на 13,5% менше порівняно з аналогічним періодом 2014 р. За цей період теплові електростанції скоротили виробництво на 28%, атомні електростанції виробили майже 72 млрд кВт*год, або на 0,2% більше. Коефіцієнт використання встановленої потужності АЕС за десять місяців 2015 р. становив лише 71,3%, що на 0,2% більше, ніж за аналогічний період у 2014 р.

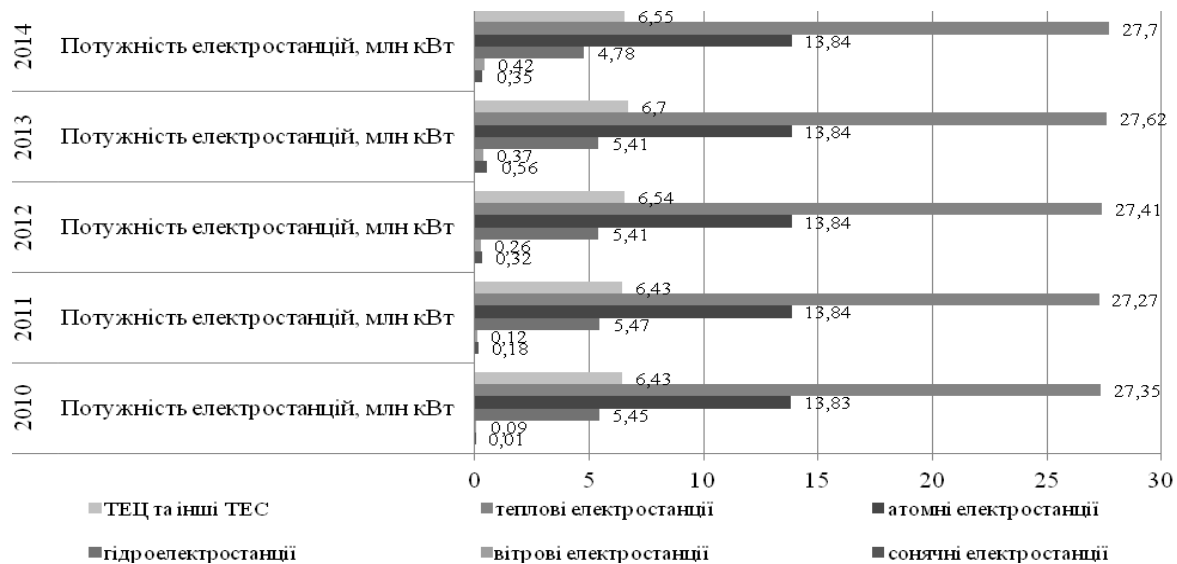


Рис. 1. Потужність українських електростанцій у 2011-2014 рр.

Примітка: складено автором на основі [1]

Дослідженню ключових аспектів реформування електроенергетики та проблемам становлення конкурентних ринків в умовах реструктуризації присвячені роботи таких вчених і аналітиків: Ф. Давидовського [2], В. Дергачова [3], Д. Долішнього [4], А. Завербного [5], Н. Караєвої [8], Ю. Костіна [9], В. Петренка [4], К. Петриковця [7], К. Ущатовського [9] та ін. Однак наближення до строків впровадження повномасштабного конкурентного енергоринку в Україні, який повинен замінити діючу модель «єдиного покупця» відповідно до прийнятих зобов'язань українською стороною у взаємовідносинах з ЄС в контексті енергетичного співробітництва, обумовлює необхідність аналізу передумов реформування ринку електричної енергії України, які дозволять розробити критерії та оцінити дієвість наявної платформи в контексті нововведень для суб'єктів в межах впровадження конкурентної моделі енергоринку.

Реформа енергоринку регламентована Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (далі – Угода). Ст. 269 Угоди передбачає, що ціни на електроенергію на внутрішньому ринку країни для промислових споживачів визначаються виключно попитом та постачанням. Тобто, має бути створене конкурентне середовище, в умовах якого споживач зможе обирати між кількома постачальниками, а розподільчі компанії, зокрема, й обленерго матимуть право вибору енергогенеруючої компанії, у якій зможуть закупати електроенергію [2].

При цьому, відсутнє нівелювання функції регулятора, що виражається у можливості встановлення ним зобов'язання щодо ціни на електроенергію у межах національних економічних інтересів. Ключові критерії, які висувуються до такого регулювання, полягають у забезпеченні визначеності, прозорості, недискримінаційності, об'єктивності, доступності та часового обмеження строку дії. Крім цього, важливою умовою стане оприлюднення розрахунків щодо встановлених цін.

В положеннях Угоди формулюється завдання вдосконалення функціонування ринку електроенергії на принципах підвищення стандартів надання послуг та

конкурентоспроможності. Цей документ встановлює загальні правила роботи на ринку електроенергії для країн-учасників ЄС.

Значна увага приділяється питанню поінформованості споживачів щодо джерел генерації електроенергії, їх впливу на навколишнє середовище, забезпечення максимальної об'єктивності даних, на основі яких прийматимуться рішення про співпрацю з конкретним постачальником тощо. Особливо це стосується захисту прав малих споживачів.

Одне з головних завдань побудови нової моделі ринку електроенергії, яке суттєво змінить форму взаємодії його суб'єктів, спрямовано на відмову від існування однієї монопольної генеруючої компанії і одного оператора розподілення електроенергії в окремо взятій області чи районі. В якості альтернативи пропонується паралельна робота на внутрішньому ринку:

- кількох компаній, які виробляють енергію, продають її операторам та матимуть можливість експортувати;
- кількох операторів розподілення електроенергії, які продають електроенергію безпосередньо промисловим та побутовим споживачам [9].

Таким чином, ключовим напрямом забезпечення основи для поетапного впровадження нової моделі енергоринку виступає адаптація українського законодавства до вимог ЄС.

Реформа націлена на досягнення енергетичної незалежності, створення сприятливого економічного середовища для ефективного функціонування учасників енергоринку, залучення інвестицій в енергетику та для виходу держави на європейський ринок. Умови, визначені як цільові в контексті створення єдиної, цілісної та надійної енергосистеми України, її інтеграції у загальноєвропейську, зокрема шляхом реформування ринку електроенергії, вимагають від держави подальшого удосконалення моніторингових, контролінгових та регуляторних операцій.

Література:

1. НЕК «Укренерго». Презентаційний річний звіт ДП «НЕК «Укренерго» 2013, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrenergo.energy.gov.ua/pages/ua/annualreports.aspx> – Назва з титул. екрану.
2. Давидовський Ф. М. Либерализация мировой электроэнергетики и проблемы становления конкурентных рынков в условиях реструктуризации [Текст] / Ф. М. Давидовський // Экономика, предпринимательство и право. – 2011. -№ 7(7). – С. 12-28.
3. Дергачова В. В. Проблемы становления эффективного энергетического рынка Украины [Текст] / В. В. Дергачова, К. О. Кузнецова / Экономика, экология та суспільство Росії у 21-му сторіччі: зб. наук. праць 15-ї Міжнар. наук.-практ. конф. – СПб.: Вид-во Політехн. ун-ту, 2013. – С. 293-298.
4. Долішній Д. Б. Використання міжнародного досвіду реформування ринку електроенергії в Україні [Текст] / Д. Б. Долішній, В. П. Петренко // Экономика промисловості. – 2009. – № 3. – С. 38-44.
5. Завербный А. С. Анализ опыта развития и реформирования рынков электрической энергии стран Европейского союза [Текст] / А. С. Завербный, Н. Л. Иващук // Экономика Крыма. – 2010. – № 4(33). – С. 418-423.
6. Караева Н. В. Сучасні ризики електроенергетичного ринку в умовах реформування енергетики України [Електронний ресурс] / Н. В. Караева, І. І. Гусева // Електронне наукове

фахове видання Ефективна економіка. – 2010. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=109> – Назва з титул. екрану.

7. Петриковець, К. Я. Світовий досвід в реформуванні ринку електричної енергії України [Електронний ресурс] / К. Я. Петриковець / Енергетичні ринки: шляхи практичного впровадження конкурентних моделей енергетичних ринків: науково-практична конференція [Доповідь першого заступника директора ДП «Енергоринок»]. – 2012. – 27 с. – Режим доступу: <http://www.er.gov.ua/doc.php?f=2609&findstr=%EF%E5%F2%F0%E8%EA%EE%E2%E5%F6%FC> – Назва з титул. екрану.

8. Ущатовський К. В. Вплив реформування ринку електроенергії України на діяльність ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» [Текст] / К. В. Ущатовський, Ю. Д. Костін // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». – 2015. – № 89. – С. 82-87.

9. Угода про асоціацію з ЄС та енергоринок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cntime.cn.ua/top-novini/item/15161-uhodaproasotsiatsiiuzyestaenerhorynokukrainy.html> – Назва з титул. екрану.

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ
РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

м. Дніпро
21-22 жовтня 2016 року

Ум.-друк. арк. – 6,28.
Замовлення # 2710-16. Папір офсетний.
Віддруковано з готових діапозитивів.
Наклад – 100 прим.

Надруковано у малому видавничому центрі
Наукової економічної організації «Перспектива»
а/с 5738, 49107, м. Дніпро
www.perspektyva.dp.ua